

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОЇ ОПОНЕНТКИ**

РУСКУЛІС ЛІЛІ ВОЛОДИМИРІВНИ

докторки педагогічних наук, професорки,

в. о. завідувачки кафедри української мови, літератури

та методики навчання Національного університету кораблебудування

імені адмірала Макарова

про дисертацію

КОРІНСЬКОЇ ОЛЬГИ ОЛЕГІВНИ

«Формування інформаційної культури

майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки в університетах»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

галузі знань А Освіта за спеціальністю А1 Освітні науки

Система вищої педагогічної освіти України за останні роки зазнала суттєвої трансформації, що зумовлено пандемією COVID-19 та війною. Окрім того, в час стрімкого розвою ІТ-технологій заклади вищої освіти покликані створити належні умови для студентів, більшість із яких на високому рівні оволоділа зі школи цифровими технологіями. Для молодих людей поколінь зумерів і Post Millennials, які народилися з гаджетом в руках і не уявляють свого життя без інтернету, мають необмежений доступ до інформації та з дитинства користуються цифровими технологіями, класична вища освіта не може сформувати всі необхідні компетентності й навички soft-skills традиційними методами. Сучасні студенти характеризуються вмінням швидко знаходити потрібну інформацію, мають високий ступінь персоналізації, виявляють бажання самовдосконалюватися. Саме інформація в третьому тисячолітті є, безумовно,

магістральною потребою й продуктом діяльності, основою отримання знань й керування освітнім процесом. Оптимальні способи використання інформації, подання її в зручному й зрозумілому вигляді, шляхи аналізу, збереження й передачі її репрезентує поняття «інформаційна культура». У контексті власних міркувань уважаємо дисертаційну розвідку Корінської Ольги Олегівни «Формування інформаційної культури майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки в університетах» актуальною, спрямованою на формування професійних компетентностей майбутніх перекладачів, які зобов'язані добирати, інтерпретувати й використовувати електронну інформацію на всіх етапах здобуття освіти.

Наукова новизна одержаних результатів заявлена в тому, що вперше обґрунтовано й експериментально перевірено систему формування інформаційної культури майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки в університетах; розкрито сутність, зміст і структуру інформаційної культури майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки в університетах; схарактеризовано компоненти (цільовий, змістовий, організаційний, оцінний) інформаційної культури майбутніх перекладачів і визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, професійно-технологічний, оцінювально-результативний), показники й рівні її сформованості; вдосконалено інформаційно-технологічний супровід фахової професійно-педагогічної підготовки майбутніх перекладачів, що складається з традиційних й інноваційних форм, методів, засобів і технологій; з'ясовано наукові положення щодо змісту й типології завдань до практичних занять, самостійної та науково-дослідницької роботи, педагогічної практики з орієнтацією на компетентнісні засади інформаційної культури у фахівців, що вивчають переклад.

Дисертаційне студіювання виконано на належному науково-методологічному рівні. Джерельна база дослідження охоплює 172 найменування (у т. ч. 28 – іноземними мовами).

Усебічне вивчення нормативно-правової бази, наукових праць як українських, так і зарубіжних дослідників уможливило визначення актуальності й чільних положень дисертації.

Із метою досягнення мети й розв'язання поставлених завдань використано комплекс теоретичних, емпіричних й статистичних методів дослідження. Обґрунтованість їх вибору підтверджено успішним упровадженням системи інформаційної культури майбутніх перекладачів на базі Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет», Північноукраїнського інституту імені Героїв Крут Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», Полтавського державного аграрного університету; упровадженням матеріалів дисертації в опублікованих статтях і матеріалах конференцій.

Матеріали рецензованої праці Корінської О. О. мають важливе практичне значення. За результатами проведеної розвідки розроблено й успішно упроваджено курс за вибором «Інформаційна культура в перекладацькій діяльності» для здобувачів I (бакалаврського) рівня освіти; підготовлено й експериментально перевірено рекомендації щодо введення тем з інформаційної культури до циклу перекладацьких дисциплін нормативного блоку ОП.

Здобувачка наукового ступеня структурувала свою роботу відповідно до встановлених вимог побудови праць такого типу, відтак дисертаційне дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі репрезентовано всі необхідні компоненти дисертації, чітко сформульовано мету, завдання, правильно визначено предмет і об'єкт дослідження, окреслено джерельну базу та ін.

У першому розділі «Теоретичні основи формування інформаційної культури майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки» з'ясовано актуальні проблеми підготовки перекладачів в українському науковому просторі. Корінська О. О. розлого проаналізувала історіогенез перекладацької діяльності, спираючись на наукові розвідки як українських, так і зарубіжних учених, що дозволило зацентувати, що сучасному перекладачеві, окрім володіння на високому рівні іноземними мовами, необхідною є сформованість перекладацької культури, інформаційно-технологічних компетентностей, навичок ділової комунікації тощо, й схарактеризувати ключові проблеми підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти. Усебічний аналіз науково-методичної літератури уможливив дослідження специфіки підготовки перекладачів у європейських закладах освіти з метою врахування кращих практик створення програм навчальних дисциплін перекладацького циклу.

Здобувачка ступеня доктора філософії довела власні міркування, що специфіку міжнародних контактів, одними з ключових учасників яких є перекладачі, визначають саме інформаційні технології, а отже, майбутні фахівці в галузі перекладу повинні досконало оволодіти навичками роботи з інформацією й високим рівнем інформаційної культури (підрозділ 1.2.).

Ольга Олегівна здійснила глибокий лексикографічний аналіз лексем «інформація» й «культура», різноманітних поглядів науковців на феномен «інформаційна культура», запропонувавши власне бачення поняття «інформаційна культура фахівця в галузі перекладу» як «інтегративну характеристику особистості, що включає сукупність знань, умінь, навичок та цінностей майбутнього перекладача, які забезпечують спроможність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології на всіх етапах перекладацької діяльності, визначають здатність дотримуватись морально-етичних норм під час роботи з інформацією». У розвідці розлого проаналізовано структуру інформаційної культури, що охоплює мотиваційно-ціннісний,

когнітивний, технологічно-комунікативний і рефлексивний компоненти. Методично виправданим і доречним є з'ясування понять «інформаційна компетентність», складником якого є інформаційна культура (підрозділ 1.2.).

Здобувачка ступеня доктора філософії розробила критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, професійно-технологічний, оцінювально-результативний) з їхніми показниками; запропонувала рівні сформованості інформаційної культури перекладачів (високий, середній, низький) у процесі фахової підготовки. На основі проведених розвідок дисертантка з'ясувала стан сформованості інформаційної культури майбутніх перекладачів і вибудувала власну експериментальну систему (підрозділ 1.3.).

У другому розділі «Експериментальне впровадження системи формування інформаційної культури майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки» потрактовано поняття «система» та її компоненти з метою створення власного бачення структурних елементів системи формування інформаційної культури майбутніх перекладачів. Репрезентована система логічно охоплює цільовий, змістовий, організаційний, оцінний та результативний компоненти, ґрунтується на тісному взаємозв'язку викладання й учіння, відображає суб'єкт-суб'єктні відношення між студентом і викладачем, а суб'єктність студента виявляється в процесі інтеріоризації цінностей інформаційного середовища (підрозділ 2.1.).

Корінська О. О. чітко сформулювала мету, окреслила завдання; визначила етапи формувального експерименту й склад ЕГ і КГ. Проведений аналіз робочих програм циклу перекладацьких дисциплін уможливив унести суттєві пропозиції щодо вдосконалення інформаційної культури майбутніх перекладачів, а запропонований авторський елективний курс ««Інформаційна культура в перекладацькій діяльності» для здобувачів освіти І (бакалаврського) рівня дозволив репрезентувати інноваційний погляд здобувачки на феномен «інформаційна культура» (підрозділ 2.2). Результати проведеної розвідки довели

ефективність запропонованої системи формування інформаційної культури майбутніх перекладачів (підрозділ 2.3).

Висновки в дисертації об'єктивно ґрунтуються на результатах дослідження.

Робота істотно виграє завдяки вміщеним у ній рисункам, таблицям, діаграмам, які покращують візуальне сприйняття матеріалу й певних положень дисертації.

За своїм змістом, структурою, обсягом й оформленням рецензована робота відповідає чинним правилам і вимогам до наукових досліджень на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки та є завершеним науковим дослідженням.

Основні результати дослідження опубліковано в 9-ти публікаціях, серед яких: три статті в наукових фахових виданнях України; одна стаття в закордонному науковому виданні; п'ять публікацій апробаційного характеру; одна робоча програма навчальної дисципліни за вибором для здобувачів I (бакалаврського) освітнього рівня

Аналіз анотації та основних положень дисертації Корінської О. О. на предмет їх відповідності підтверджує узгодженість цих матеріалів. Анотація не містить інформації, якої немає в тексті роботи, й відповідає її змістовному наповненню.

Дискусійні положення та зауваги. Позитивно оцінюючи наукове й практичне значення дисертації Корінської Ольги Олегівни, висловимо певні зауваги й побажання.

1. На нашу думку, методично виправданим став би аналіз робочих програм дисциплін перекладацького циклу українських закладів вищої освіти на тлі оцінки таких документів європейських університетів.

2. Робота значно б виграла, за умови детального розкриття психологічного підґрунтя формування інформаційної культури перекладачів як представників покоління зумерів і покоління Альфа (с. 36, с. 110).

3. На нашу думку, доцільним є репрезентація теоретичних розвідок понять «система», «педагогічна система» (підрозділ 2.1. Теоретичне обґрунтування системи формування інформаційної культури майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки) в першому розділі дисертаційної розвідки, натомість хід і результати констатувального експерименту (підрозділ 1.3. Критерії, показники та рівні сформованості інформаційної культури) представити в другому розділі, що є логічно підтвердженням його назвою.

4. Запропонована система формування інформаційної культури майбутніх перекладачів охоплює дидактичні засоби формування інформаційної культури (змістовий компонент) та форми, методи й засоби (організаційний компонент). Уважаємо, що в тексті дисертації ці питання варто висвітлити більш детально (с. 107).

5. Уважаємо, що підрозділ 2.3 дещо перевантажений таблицями й діаграмами, частину яких можна було б перенести в додатки для спрощення сприйняття остаточних результатів проведеного експериментального дослідження.

6. У роботі наявні орфографічні й пунктуаційні недоліки, неточності в оформленні покликань й списку використаних джерел.

Зауваги й побажання мають виключно дискусійний характер, належним способом реагування на ці зауваження може бути їх коментар під час публічного захисту, що жодним чином не ставить під сумнів вагомості наукових здобутків автора.

Усе вищезазначене дає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження Корінської Ольги Олегівни «Формування інформаційної культури майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки в університетах», подане на здобуття ступеня доктора філософії, є завершеним самостійним дослідженням актуальної проблеми, має теоретичну вагомості і практичне значення, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, затверджених

Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка Корінська Ольга Олегівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії галузі знань А Освіта за спеціальністю А1 Освітні науки.

Офіційний опонент:

докторка педагогічних наук,
професорка, в. о. завідувачки кафедри
української мови, літератури
та методики навчання Національного
університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

Лілія РУСКУЛІС